

200 ÉVE SZÜLETETT SZABÓ MIKLÓS, A MAGYAR KIRÁLYI KÚRIA EGYKORI ELNÖKE

BÓDINÉ BELIZNAI KINGA

Az MTA-ELTE Jogtörténeti
Kutatócsoport (ELKH) blogja

A SZERZŐ:

BÓDINÉ DR. BELIZNAI KINGA

AZ ELTE MAGYAR ÁLLAM- ÉS
JOGTÖRTÉNETI TANSZÉKÉNEK
EGYETEMI DOCENSE

BELIZNAI.KINGA@AJK.ELTE.HU

2021. november 8.

**Szabó Miklós 1821.
november 9-én született a
Vas megyei Náraiban.**

Édesapja nárai Szabó Sándor (1794-1871) ügyvéd, tábla-bíró, utóbb miniszteri osztálytanácsos volt, édesanyja keövágó-eörsi Eörssy Mária Magdolna (1796-1832).

Az ügyvédi pályán

Szabó Miklós gimnáziumi tanulmányait Szombathelyen folytatta. Bölcsészet, majd a pesti tudományegyetemen jogot tanult. 1841-ben szerzett diplomát, és joggyakornok lett Berzsenyi Miklós Vas vármegyei tiszti főügyésznél. Az ügyvédi vizsga letételét követően, 1842-től ügyvédként tevékenykedett. Ekkorra

datálható, az akkor még szintén ügyvédként praktizáló Horvát Boldizsárral kötött barátságának kezdete. 1845-ben a Magyar Királyi Udvari Kancellária alkalmazásába került fogalmazógyakornokként. Az 1847/48. évi rendi gyűlésre a megye közgyűlése követte választotta. 1848-ban Esterházy Pál király személye körüli miniszter mellett magántitkárként vett részt a miniszteriális ügyek intézésében. Az 1848/49. évi forradalmat és szabadságharcot követően ügyvédi pályáját folytatta.

**Az igazságügy
szolgálatában**

1867-ben Horvát Boldizsár igazságügy-miniszter mellett államtitkárként

kezdte meg működését. 1867. március 19-én Ferenc József a Hétszemélyes Tábla bírójává, majd május 1-jén a Kúria Legfőbb Ítélszéki Osztályához tanácselnöknek nevezte ki, azzal, hogy amíg az Igazságügyminisztériumban teljesít szolgálatot, tanácselnöki székét „ne köteleztessek elfoglalni”.¹ 1870. augusztus 8-tól a Pesti Királyi Ítéltábla elnöke lett. 1867 és 1872 között nemcsak az igazságügyi szervezet megújítása terén végzett értékes munkát, hanem a szóbeliség és nyilvánosság elvén alapuló új perrendtartás megvitatására felállított bizottság elnökeként is. 1872. szeptember 23-án mint „a reformeszmék bajnokainak” vezéregyéniségét választotta meg elnökének a harmadik

magyar jogászyűlés.² 1873-ban az igazságügyi anketon a magánjogi kodifikációval kapcsolatosan is kifejtette véleményét. A perrendtartás reformját tekintve a szóbeliség hívének vallotta magát. A szóbeliség és közvetlenség elvének hazai érvényesülési lehetőségeiről írt tanulmánya 1874-ben jelent meg a Magyar Igazságügyben.³ Meglátása szerint a szóbeliség és közvetlenség elve gyorsítaná az eljárás menetét, a tárgyalás lefolytatását. A szóbeliség előnyeként fogalmazta meg, hogy az ügy jogi kifejtése közvetlenül a felek ügyvédeknek „szájából” hangzik el, szakítva a korábbi gyakorlattal, amikor azt az előadó „megkurtítva és gyakran elégtelenül” közvetítette. 1877-ben a Lipót-rend középkeresztjével „díszített fel”.

A Kúria másodelnöke

1884. november 27-én a Kúria másodelnökévé nevezték ki, hivatali esküjét december 6-án tette le. Beiktatása alkalmával többek között az ítéletek indokolásának jelentőségéről szólt. Az indokolásoknak „egyrészt világosoknak, szabatosoknak, könnyen érthetőeknek [kell lenniük], másrészt a mai kor előhaladott jogtudományának színvonalán kell állaniuk, mert csak így fognak a jogkereső közönségnek megnyugtatóra és a szaköröknek irányul szolgálhatni”.⁴ Hivatalánál fogva a főrendiház tagja lett, 1885-től a Kúria kisebb fegyelmi tanácsának elnöke volt.

A Kúria elnöke

1888. április 27-én a Kúria elnökévé nevezték ki.

Hivatali esküjét május 1-jén tette le. Mint mondta, „mindnyájunk feladata a jogszolgáltatás; a jogszolgáltatás, melynek fő és elengedhetetlen kelléke az alaposág és [...] a gyorsaság is. De [...] az igazságszolgáltatás céljának teljesen csak akkor felel meg, ha a jogkereső közönség határozatainkat megnyugvással fogadja”. Úgy vélte, a jogegység biztosítása elengedhetetlen a Kúria méltósága és tekintélye szempontjából is. Hangsúlyozta, hogy kúriai elnöki teendőit csak „önálló, független, kérlelhetetlen és részrehajlatlan” bírótársainak hathatós közreműködésével tudja maradéktalanul ellátni.⁵ 1892-ben a Lipót-rend nagykeresztjével tüntették ki. 1896-ban a budapesti és a kolozsvári tudományegyetemen tiszteletbeli doktorrá avatták. Kúriai elnöksége idején,

1896. október 20-án került sor az Igazságügyi Palota ünnepélyes átadására. 1898-ban utcát neveztek el Szabó Miklósról Szombathelyen.⁶

A nyugalomba vonuló elnök

1904. október 18-án a Kúria és a Korona-ügyészség tagjai „lelkes ovációt”

rendeztek Szabó

Miklós tiszteletére, miután híre ment, hogy a Kúria 83 éves elnöke nyugalomba készül. Az egybegyűltek arra kérték, hogy vonja vissza nyugalmaztatása iránti kérelmét, és kiemelték, hogy az igazságügyi tárca „megtartani törekszik” őt az elnöki székben. Kijelentették, hogy a bírók és az ügyészek „megnyugvást csak akkor nyerhetnek”, ha tudják, Szabó Miklós „hajlandó szándékát megváltoztatni”. Szabó a nyugalomba vonulással kapcsolatos döntését elsősorban életkorával indokolta. Ugyanakkor jelezte, hogy „a magas kormányknak kinyilatkoztattam, hogy amíg tűrnek engemet, igen szívesen felajánlom szolgálatomat”.⁷ Végül 1905. december 31-ig teljesített szolgálatot kúriai elnökként. Ő, aki „minden posztóban mintaképe volt a fennkölt gondolkodású, kötelességtudó, igaz magyar bírónak. Rendkívül éles ítélőképessége és erős

logikája mély igazságérzettel és emberszeretettel párosul.” – méltatta őt a Jogtudományi Közlöny.⁸ A Jog szerint „nemes egyszerűségével és jó példájával” sikerült a bírói kartól „a bürokratikus szellemet” távol tartania, amely másutt a bírakat, mint „külön kasztot hermetice elzárja”. A Kúria folyosóin szabadon járhatott, kelhetett mindenki, akinek „ott ügybaja akadt”. Szabó „grand-seigneuri volta mellett mindenkivel tudott lebilincselő szeretetre méltósággal érintkezni”.⁹ Nyugalomba vonulásakor a Szent István-rend nagykeresztjével tüntették ki. 1906-ban, nyugalmazott kúriai elnökként ismét főrendiházi tagságot nyert.

1858. november 27-én kötött házasságot Bonyhádi (Perczel) Angelikával

(1837–1865) Szombathelyen. Házasságukból két fiú (Sándor és Géza) és egy leány (Mariska) született. Szabó Miklós néhány napos betegség után, 1907. november 28-án hunyt el.

Hivatkozások:

¹ Kinevezések. Jogtudományi Közlöny, 1869. 20. sz. 68. p.

² Dárday Sándor: Ki legyen a jogászygyűlés elnöke? *Jogtudományi Közlöny*, 1872. 37. sz. 265. p.

³ Szabó Miklós: A szóbeliség hazai viszonyainak szempontjából. *Magyar Igazságügy*, 1874. 5. sz. 301–311. p.

⁴ Jegyzőkönyv a m. királyi Curiának 1884. évi december hó 6-án tartott teljes üléséről. A m. királyi

Kúriának és a m. királyi Kúria polgári szakosztályainak az 1882–1890. években tartott teljes üléseiről készült jegyzőkönyvek, 266–267. p.

⁵ Jegyzőkönyv a magy. királyi Curiának 1888. évi május 1-jén tartott teljes üléséről. A m. királyi Kúriának és a m. királyi Kúria polgári szakosztályainak az 1882–1890. években tartott teljes üléseiről készült jegyzőkönyvek, 545. p.

⁶ Az utcát az azóta eltelt több mint 120 évben egyszer sem keresztelték át. Feiszt György: *Ismeri a Szabó Miklós utca történetét?* [http://szombathelyi7.hu/hirportal/okos/6170-ismeri-a-szabo-miklos-utca-tortenetet]

⁷ Szabó Miklós ünneplése. *A jog*, 1904. 43. sz. 303–304. p.

⁸ Különfélék. *Jogtudományi Közlöny*, 1905. 51. sz. 422. p.

⁹ Révai Lajos: Szabó Miklós. *A jog*, 1905. 52. sz. 373. p.

Képek elérhetősége:

1. oldal: Szabó Miklós, a Kúria elnöke. Vasárnapi Ujság, 1898. (május 22.) 21. sz. 345. p.
2. oldal: Szabó Miklós, a Kúria elnöke. László Fülöp Elek festménye. Vasárnapi Ujság, 54. évf. 49. sz. (1907. december 8.)